

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Bosne i Hercegovine

2. PODODBOR ZA PRAVDU, SLOBODU I SIGURNOST

Brisel, 30.11. – 01.12.2017. godine

Preporuke Evropske komisije

Rad pravosuđa

Strateški okvir

- Pozivaju se nadležni u BiH da provedu **Akcioni plan za provođenje Strategije za reformu sektora pravde (SRSP)** bez odlaganja, a naročito da osiguraju djelotvorno i redovno funkcionisanje mehanizma za praćenje (tehnički sekretarijat, funkcionalne radne grupe). Pozivaju se nadležni u BiH da navedu aktivnosti iz Akcionog plana SRSP-a za koja će biti potrebna izdvajanja iz budžeta, kao i ona koja ne ovise o budžetu.
- Nadležni u BiH se pozivaju da pripreme detaljan izvještaj o statusu provođenja Strategije i isti dostave Evropskoj komisiji. Od nadležnih u BiH se takođe očekuje da održe Ministarsku konferenciju početkom 2018. godine i donesu odluku, konkretno, o produženju roka za provođenje Akcionog plana nakon 2018. godine.
- Od nadležnih u BiH se očekuje da sarađuju sa organizacijama civilnog društva koje prate provođenje Akcionog plana za SRSP, u skladu sa postojećim aranžmanima.
- Od nadležnih u BiH se očekuje da finaliziraju **nacrt Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću**, koji je na tehničkom nivou inicirao VSTV, tako što će, konkretno, ugraditi mišljenje Venecijanske komisije iz marta 2014. godine u verziju nacrtu Zakona o VSTV-u iz 2014. godine, kao i preporuke Evropske komisije zasnovane na stručnim analizama (peer review) koje su provedene u 2016. i 2017. godini.
- Nadležni u BiH na svim nivoima se podsjećaju da finaliziraju, na čelu sa Ministarstvom pravde BiH, **nacrt Zakona o sudovima BiH**, a u skladu sa standardima krivične nadležnosti, koji su utvrđeni u Ugovoru o funkcionisanju Evropske unije. Evropska komisija je spremna da razmotri konačni nacrt prije njegovog upućivanja u zakonodavnu proceduru.
- Pozivaju se nadležni u BiH da omogućе rad **Državnog zatvora BiH**, konkretno da bez daljeg odlaganja pokrenu proceduru zapošljavanja direktora zatvora.

Nezavisnost, nepristrasnost, profesionalizam i odgovornost

- Podsjećaju se nadležni u BiH da **pravosuđe mora ostati izvan političkog uticaja i biti percipirano kao takvo**. U tom smislu, političari treba da se uzdrže od podriivanja pravosuđa, a najviši organi u pravosuđu da očuvaju neophodne standarde integriteta i nezavisnosti u vršenju svojih funkcija i odole svim oblicima političkog pritiska.
- Od VSTV-a se očekuje da proaktivno provede svoj **Akcioni plan za provođenje preporuka Evropske komisije zasnovanih na stručnim analizama (peer review)** u cilju jačanja **nezavisnosti, nepristrasnosti, profesionalizma i odgovornosti pravosuđa**, uz poseban fokus na postupak imenovanja, stručno usavršavanje, finansijske izvještaje,

ocjenu rada, disciplinski postupak, funkcionisanje VSTV-a. Gdje to bude potrebno, od VSTV-a se očekuje da blisko sarađuje sa drugim relevantnim institucijama, kao što su entitetski centri za obuku sudija i tužilaca.

- VSTV se ohrabruje da redovno ažurira Akcioni plan i u isti uvrsti nove preporuke Evropske komisije zasnovane uglavnom na dodatnim stručnim analizama (peer review).
- VSTV se poziva da podnosi redovne izvještaje – u načelu na mjesečnoj osnovi - Evropskoj komisiji o napretku i provođenju Akcionog plana, uključujući i na način što će dostavljati tekstove usvojenih mjera ili, gdje se to ocijeni korisnim, mjera koje se planiraju usvojiti.
- VSTV se poziva da takođe redovno izvještava o provođenju konkretnih mjera poduzetih prije usvajanja Akcionog plana, naročito smjernica za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu i izradi planova integriteta u sudovima i tužilaštvima.
- VSTV se ohrabruje da traži savjet Evropske komisije koja je spremna da mobiliše ciljano stručnu pomoć za ocjenu stepena provođenja svojih preporuka. U tom kontekstu, VSTV se poziva da se konsultuje sa Evropskom komisijom o nedavno usvojenom obrascu za podnošenje finansijskih izvještaja sudija i tužilaca.

Efikasnost i djelotvornost

- Očekuje se od nadležnih u BiH i VSTV-a da unaprijede **efikasnost** pravosuđa, naročito provođenjem zaključaka regionalnog TAIEX seminara iz 2017. godine na temu **izvršnog postupka u vezi sa neriješenim komunalnim predmetima i potraživanjima male vrijednosti**. U ovom kontekstu, od nadležnih se očekuje da uspostave zajedničku radnu grupu (sačinjenu od predstavnika VSTV-a, nadležnih ministarstava i drugih tijela) za usvajanje akcionog plana kojim će se utvrditi rješenja za sveobuhvatnu reviziju zakona o izvršnom postupku u BiH, u skladu sa zaključcima navedenog TAIEX seminara.

Kvalitet pravosuđa

- Nadležni u BiH se podsjećaju da osiguraju **pristup odabranim sudskim presudama**, u kontekstu šireg unapređenja ukupnog pristupa sudskim odlukama.

Pravosudna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima

- Pozivaju se nadležni u BiH da hitno izmjene zakon o zaštiti podataka u skladu sa savjetom Eurojust-a, što bi omogućilo napredak u vezi mogućeg potpisivanja sporazuma o saradnji sa **Eurojust-om**.
- Očekuje se od nadležnih u BiH, naročito Ministarstva pravde, Tužilaštva BiH i Agencije za zaštitu podataka da međusobno koordiniraju, na čelu sa Ministarstvom pravde, sva pitanja koja se tiču Eurojust-a.
- Nadležni u BiH se ohrabruju da nastave ulagati napore na izmjeni zakonodavstva u vezi **međunarodne pravne pomoći**, da dalje pregovaraju, potpišu i ratifikuju dodatne

bilateralne sporazume kojim će osigurati saradnju sa sudovima u regionu i šire, te da održavaju postojeću pravosudnu saradnju sa državama članicama EU.

- Nadležni u BiH se ohrabruju da što prije finaliziraju interne procedure potrebne za pristupanje **međunarodnim instrumentima** u oblasti pravosudne saradnje kao što je Haška konvencija od 19.10.1996. godine o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, izvršenju i saradnji u oblasti roditeljske odgovornosti i mjera za zaštitu djece, te Protokol od 23.11.2007. godine o pravu koje se primjenjuje na obaveze izdržavanja.
- Nadležni u BiH se pozivaju da osiguraju **obuku za sudije i tužioce u vezi instrumenata Vijeća Evrope** u oblasti pravosudne saradnje, konkretno u vezi Konvencije o pružanju međusobne pomoći (1959) i njena dva protokola, Konvencije o ekstradiciji (1957) i njena četiri protokola i Konvencije o transferu osuđenih lica (1983) i njenog dodatnog protokola.

Provođenje Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina

- Od nadležnih u BiH se očekuje da bez daljeg odlaganja okončaju proces **izrade izmjena i dopuna Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina**, uključujući i one kojima se jača uloga **Nadzornog tijela**, u cilju intenziviranja efektivnog praćenja provođenja Strategije. Očekuje se da će izmijenjena Državna strategija biti dostavljena Vijeću ministara do početka 2018. godine.
- Nadležni u BiH se podsjećaju da okončanje rada na procesuiranju preostalih predmeta ratnih zločina i borba protiv nekažnjivosti za krivična djela takođe zahtijevaju konstruktivnu **regionalnu/međunarodnu** saradnju usmjerenu na postizanje rezultata.
- Nadležni u BiH se ohrabruju da:
  - analiziraju trenutno važeće rokove zastare koji se odnose na **zahtjeve civilnih žrtava rata za naknadu šteta**, i;
  - analiziraju odvrćajuće efekte visokih sudskih taksi koje se naplaćuju u slučaju neuspjeha u parničnom postupku;
  - planiraju izmjene zakona o parničnom postupku u pogledu **zaštite identiteta svjedoka u građanskim postupcima**;
  - usvoje zakone o **pravima žrtava mučenja** u skladu sa Konvencijom UN-a o zabrani mučenja;
  - uspostave i osiguraju budžetsko finansiranje mehanizma za **imovinsko-pravne zahtjeve civilnih žrtava rata** u slučajevima kada su osuđeni počinioci nesolventni;
  - usvoje inicijative kojima će senzibilizirati pravosuđe u smislu međunarodnih praksi i standarda kažnjavanja za djela **seksualnog nasilja počinjenih u konfliktu**;
  - revidiraju zakonodavstvo i **eliminišu mogućnost pretvaranja kazne zatvora izrečene za ratni zločin u novčanu kaznu**;

- izrade nacrt 'Zakona za provođenje preporuka međunarodnih tijela za ljudska prava';
- pripreme **Strategiju tranzicijske pravde**.

Sprečavanje pranja novca

- Od nadležnih u BiH se očekuje da osiguraju **kontinuirano provođenje Akcionog plana FATF-a**, uz podršku tekućeg IPA twinning projekta, i naročito da osiguraju punu operativnost i funkcionalnost **baze NVO-a**.

Strategija za borbu protiv korupcije

Nadležni u BiH se ohrabruju da:

- Usvoje dosljedne **strateške dokumente za borbu protiv korupcije**, tamo gdje takvi dokumenti još ne postoje i osiguraju njihovo efektivno provođenje i evaluaciju u skladu sa odgovarajućim strateškim okvirom na svim nivoima.
- uspostave **tijela za prevenciju** na svim nivoima, na kojima takva tijela već ne postoje, uz odgovarajuće kanale koordinacije, radi sprečavanja i borbe protiv korupcije.
- **razmjenjuju informacije među tijelima za prevenciju**, konkretno obavještavaju Agenciju za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u vezi provođenja strateških dokumenata radi bolje koordinacije izvještavanja o sprečavanju korupcije.
- Osiguraju odgovarajuće zakonodavne i institucionalne mjere za provođenje preostalih **GRECO preporuka**, i to onih koje se odnose na finansiranje političkih stranaka i sukoba interesa, te o tome pismenim putem informišu Evropsku komisiju.
- Dopune zakonodavni okvir o **zaštiti prijavitelja korupcije**, gdje to još uvijek nedostaje.
- Izmijene zakonodavstvo u cilju uspostave efikasnog mehanizma za provjeru tačnosti **imovinskih kartona** na svim nivoima.
- Izrade pouzdanu, koordiniranu metodologiju za mjerenje **ostvarenih rezultata** u istragama, krivičnom gonjenju i suđenjima u predmetima korupcije na svim nivoima, na temelju urneka za mjerenje rezultata koji je obezbijedila Evropska komisija i unaprijeđenog sistema za upravljanje predmetima za sudove i tužilaštva.
- poduzmu korake kojima će osigurati da su policijski i tužilački organi u potpunosti osposobljeni, uključujući dodatne stručne **obuke**, za djelotvorno i nepristrasno vođenje istraga u vezi sa korupcijom.
- da sa dužnom pažnjom razmotre preliminarne nalaze **Stručne analize postupaka koji se vode u predmetima teških krivičnih djela**, naročito u vezi **borbe protiv korupcije**

(Peer Review), i provedu preporuke Komisije zasnovane na toj Stručnoj analizi nakon što iste budu dostavljene početkom 2018. godine.

- u prvom polugodištu 2018. godine omogućće provođenje **Stručne analize (Peer Review) posvećene sprečavanju korupcije.**

Borba protiv organizovanog kriminala i reforma policije

Organi vlasti BiH se podstiču da:

- **U najskorijem roku i u potpunosti implementiraju operativni sporazum sa EUROPOL-om** (imenovanje jedinstvene kontaktne točke, raspoređivanje oficira za vezu) kako bi se obezbijedila kontinuirana razmjena operativnih podataka sa EUROPOL-om.
- osiguraju brzo **usvajanje akcionih planova** u okviru Strategije za borbu protiv organizovanog kriminala 2017-2020;
- da sa dužnom pažnjom razmotre preliminarne nalaze **Stručne analize (Peer Review) postupaka koji se vode u predmetima teških krivičnih djela** (posebno u vezi sa **borbom protiv organizovanog kriminala**) i provedu preporuke Komisije date na osnovu ove Stručne analize, nakon njihovog objavljivanja početkom 2018. godine;
- uspostave efikasan **mehanizam za praćenje realizacije velikog broja akcionih planova** od strane različitih agencija za provođenje zakona u BiH;
- osnaže okvir za **međusobnu saradnju** između organa za provođenje zakona kako bi se omogućilo **uspostavljanje specijalizovanih višeagencijskih istražnih timova stalnog karaktera;**
- u prvom polugodištu 2018. godine omogućće provođenje **Stručne analize (Peer Review) posvećene saradnji agencija za provođenje zakona;**
- analiziraju i intenziviraju napore u pogledu **specijalističke obuke** u relevantnim oblastima kriminaliteta i donesu plan **sistematske zajedničke obuke za policiju i tužioce;**
- analiziraju **kadrovsku politiku** u institucijama za provođenje zakona kako bi se osiguralo kontinuitet saradnje i koordinacija istragama.
- u zakonodavstvo u cijeloj zemlji uvedu minimalne standardi za **oduzimanje imovine;**
- regulišu **upravljanje oduzetom imovinom** na državnom nivou;
- izrade sveobuhvatan opšti strateški okvir za rješavanje pitanja **kibernetičkog kriminala i prijetnji po kibernetičku sigurnost;**

- uspostave Tim za odgovor na računarske incidente (CERT) na državnom nivou i rade na njihovom unapređivanju u Republici Srpskoj;
- unaprijede provođenje **Protokola uz Konvenciju Savjeta Evrope o postupanju u vezi sa kibernetičkim kriminalom**;
- ulože dodatne napore na **provođenju Akcionog plana za borbu protiv trgovine ljudima, 2016-2019**;
- provedu **preporuke GRETA** (Grupe eksperata Savjeta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima);
- u prvom polugodištu 2018. godine omoguće provođenje **Stručne analize (Peer Review) posvećene borbi protiv trgovine ljudima**;
- tokom 2018. godine organizuju provođenje **Stručne analize (Peer Review) posvećene provođenju politike zaštite svjedoka u BiH**;
- finaliziraju aktivnosti u okviru Strategije za **kontrolu malog i lakog naoružanja**;
- analiziraju novo zakonodavstvo u pogledu **zajedničkih minimalnih standarda o posjedovanju i nošenju oružja od strane civila**;
- provedu **akcioni plan protiv nedozvoljene trgovine vatrenim oružjem između EU i jugoistočne Evrope (2015-2019)**;

Saradnja u području droga

Organi vlasti BiH se podstiču da:

- usvoje i **provedu državnu strategiju za prevenciju i borbu protiv droga**;
- **nastave saradnju sa Evropskim centrom za praćenje droga i zavisnosti od droga - EMCDDA - kako bi se poboljšala saradnja između različitih nivoa vlasti u borbi protiv droga**;
- uspostave **sistem ranog upozorenja i nacionalnu opservatoriju za droge**;
- osiguraju **prikupljanje odgovarajućih podataka o drogama** i suzbijanju zloupotrebe droga;
- uspostave **evidenciju osuđujućih presuda za krivična djela u vezi sa drogama**.

Borba protiv terorizma

Organi vlasti u BiH se podsjećaju na preporuke EU misije na visokom nivou od 3. aprila 2017. godine o borbi protiv terorizma i prevenciji nasilnog ekstremizma; i posebno se podstiču da:

- što hitnije osiguraju **redovno funkcionisanje operativne grupe za borbu protiv terorizma** kao jedne jedinice;

- **imenuju jedinstvenu kontaktnu tačku ili kontakt tijelo za saradnju** u vezi sa mjerama koje se odnose na sprečavanje / suzbijanje nasilnog ekstremizma u okviru Inicijative Zapadnog Balkana za borbu protiv terorizma (WBCTi); blisko saradnju u okviru WBCTi i podržavaju provođenje aktivnosti WBCTi;
- osiguraju **istragu i adekvatno sankcionisanje svih povezanih krivičnih djela** i u tom kontekstu primijene odredbe krivičnog zakona na sve kategorije stranih boraca;
- usvoje **izmjene Krivičnog zakona BiH kako bi se pooštrile sankcije za krivično djelo pridruživanja stranim paravojnim i parapolijskim formacijama**, kao i ukidanje mogućnosti pretvaranje kazne zatvora u novčanu kaznu;
- osmisle i provedu programe za **sprečavanje-upućivanje-rješavanje (referalni mehanizmi) u lokalnim zajednicama** u kojima su identifikovani rizici od radikalizacije
- ojačaju napore na različitim nivoima vlasti i sektorima na:
  - **sprečavanju širenja nasilnih ekstremističkih ideologija i ideja** (posebno u popravnim ustanovama i javnim školama);
  - **sprečavanju recidivizma** kod osoba osuđenih za krivična djela terorizma, i
  - **podršci re-socijalizaciji i reintegraciji** lica koja ratuju na stranim ratištima i drugih osoba osuđenih za krivična djela terorizma.
- uvedu programa podrške (psihološka podrška, reintegracija, ekonomska podrška) **članovima porodica lica koja ratuju na stranim ratištima.**
- U prvom polugodištu 2018. godine omoguće provođenje **Stručne analize (Peer Review) posvećene borbi protiv terorizma i prevenciji nasilnog ekstremizma.**

Azil i migracije

Organi vlasti BiH se podstiču da:

- **nastave sa razvojem međunarodne i / ili regionalne saradnje** u oblasti upravljanja migracijama;
- ojačaju postojeće mehanizme za prikupljanje, razmjenu i analizu **podataka o migraciji;**
- u prvom tromesečju 2018. godine, omoguće provođenje **Stručne analize (Peer Review) u oblasti migracija / azila;**

Upravljanje granicom i politika viza, uključujući monitoring post-vizne liberalizacije

Organi vlasti BiH se podstiču da:

- da sa dužnom pažnjom razmotre preliminarne nalaze **Stručne analize (Peer Review) o integrisanom upravljanju granicama** i provedu preporuke Komisije date na osnovu ove Stručne analize, nakon njihovog objavljivanja početkom 2018. godine;
- ojačaju **saradnju sa susjednim zemljama** u upravljanju granicom.

- intenziviraju proces **potpisivanja Modela sporazuma o statusu sa Evropskom agencijom za upravljanje operativnom saradnjom na vanjskim granicama država članica Evropske unije (FRONTEX)**
- u 2018. godini omogućće provođenje **Stručne analize (Peer Review) u oblasti vizne politike i politike sigurnosti dokumenata.**

Osnovna prava

Organi vlasti BiH se podstiču da:

- finaliziraju i usvoje **Srednjoročni plan borbe protiv diskriminacije**, uključujući program obuke za unapređenje i zaštitu ljudskih prava u BiH za period 2017-2022. godine;
- učine dodatne napore u pravcu izrade i usvajanja **sveobuhvatne državne strategije u oblasti ljudskih prava;**
- Evropsku komisiju redovno informišu o provedenim aktivnostima u okviru Srednjoročnog plana borbe protiv diskriminacije;
- bez odlaganja u parlamentarnoj proceduri usvoje **izmjene i dopune Zakon o ombudsmanu** i osiguraju njihovo provođenje u skladu sa najboljim međunarodnim i evropskim standardima, uključujući Pariške principe;
- povećaju postojeći budžet i kadrovsku popunjenost **Ureda ombudsmana;**
- osiguraju provođenje **Zakona o zabrani diskriminacije** i preduzmu sve neophodne korake da unaprijede Zakon i praksu borbe protiv korupcije kroz kampanje podizanja svijesti usmjerene prema široj javnosti, kao i ciljnim grupama, ta da osmisle i provodu obuke za stručnjake iz pravne struke;
- uspostave adekvatno i pouzdano **prikupljanje statističkih podataka** i osiguraju njihovo djelotvorno korištenje za sveobuhvatne analize i ocjenu pojava diskriminacije;
- osiguraju adekvatne dalje aktivnosti u smislu **provođenja istraga i krivičnog gonjenja** u dokumentovanim slučajevima diskriminacije;
- bez odlaganja usvoje revidirani **Akcioni plan** za prvođenje presude u predmetu **Sejdić-Finci**, kao i presude u predmetima Zornić, Šlaku i Pilav, i Evropsku komisiju redovno informišu o njegovom provođenju;
- bez odlaganja provedu odluku Vrhovnog suda FBiH iz 2014. godine kojom je utvrđena **diskriminacija na etničkoj osnovi** u obrazovanju u slučaju "*dvije škole pod jednim krovom*" u Hercegovačko-neretvanskom kantonu;
- uvedu konkretne i sistemske mjere za otklanjanje praksi segregacije i asimilacije, istovremeno garantujući pravo na jednake mogućnosti obrazovanja na svim službenim jezicima;

- finaliziraju i primijene Zajednički jezgro nastavnih planova i programa i prošire dostupnost nacionalne grupe predmeta;
- finaliziraju i usvoje Akcioni plan BiH za promociju i zaštitu prava **LGBTI** osoba;
- osiguraju sistemsko prikupljanje podataka i praćenje slučajeva govora mržnje i zločina iz mržnje, uključujući adekvatno izvještavanje i jačanje uloge i funkcionisanja policije i pravosuđa u procesuiranju predmeta;
- pojednostave **zakonski postupak promjene pola**;
- usklade zakonodavstvo o **slobodi okupljanja** na nivou cijele zemlje u skladu sa međunarodnim i principima EKLJP-a i povećaju ulogu ombudsmena BiH u praćenju javnih okupljanja;
- osiguraju adekvatna budžetska sredstva za provođenje Akcionog plana za **djecu BiH** za period 2015-2018. godina, te da osiguraju dalje pospješivanje hraniteljstva i alternativnih rješenja i da preduzimu konkretne mjere za rješavanje problema eksploatacije djece i dječjeg prosjačenja;
- obezbijede tačne i dosljedne podatke o stopama siromaštva djece, nasilju nad djecom, posebno onih koji pripadaju ranjivim grupama kao što su djeca sa smetnjama u razvoju, romska djeca i djevojčice;
- Evropsku komisiju redovno informišu o provođenju entitetskih strategija o pravima **osoba sa invaliditetom**;
- unaprijede konsolidovane podatke o korisnicima, objedine informacije prikupljene na svim nivoima uprave i uspostave ažurirani pregled statusa **raseljenih lica i izbjeglica**;
- poboljšaju koordinaciju između svih nadležnih organa kako bi se pripadnicima **nacionalnih manjina** osiguralo uživanje pripadajućih prava;
- provedu revidirani Akcioni plan **za Rome** (2017-2020), uključujući i provođenje na lokalnom nivou, te da izdvoje odgovarajuća sredstva za njegovo provođenje i Komisiju redovno pismeno informišu o njegovom provođenju;
- preduzmu korake na otklanjanju specifičnih zakonskih prepreka koje sprečavaju socijalnu integraciju Roma;
- provedu operativne zaključke sa seminara posvećenog Romima iz 2015. godine;
- osiguraju blagovremeno usvajanje novog **Gender** akcionog plana, uključujući lokalne akcione planove za ravnopravnost polova i njihovo djelotvorno provođenje;
- usklade domaće zakonodavstvo sa Istanbulskom konvencijom i osiguraju adekvatno finansiranje sigurnih kuća za zaštitu žena od nasilja u porodici;
- osiguraju prikupljanje relevantnih podataka razvrstanih po polu i podataka o rodno zasnovanom nasilju;

- osiguraju usklađen, dosljedan i nediskriminatoran, efikasan sistem **besplatne pravne pomoći** u cijeloj zemlji, posebno usvajanjem odgovarajućeg zakona u Srednjobosanskom kantonu i podzakonskim aktima na državnom nivou, uz istovremeno dosljedno provođenje svih usvojenih zakona o besplatnoj pravnoj pomoći;
- osiguraju sistemsko djelovanje institucija u slučajevima zastrašivanja i napada na **novinare**; u obzir uzmu preporuke Ombudsmena BiH;
- osiguraju brzo procesuiranje slučajeva **klevete** i usklade postupanje prilikom utvrđivanja naknade štete;
- usvoje zakonodavstvo potrebno za regulisanje **transparentnosti vlasništva nad medijima**, reklamiranja i pravila kojima se uređuje raspodjela javnih sredstava medijima;
- garantuju političku neutralnost i posljedičnu nezavisnost emitera **Javnog servisa u BiH**, te da osiguraju održivi model finansiranja Javnog RTV servisa;
- u potpunosti usklade entitetske zakone sa državnim zakonima o emitovanju i pristupu informacijama i osiguraju njihovu punu primjenu u najboljem interesu javnosti i u skladu sa međunarodnim standardima i tehnološkim napretkom;

Finansijska pomoć i koordinacija donatora u području pravosuđa i unutrašnjih poslova

Organi vlasti BiH se podstiču da:

- dostave informacije o **budžetskim planovima** BiH za sektor pravde i unutrašnjih poslova, svaki put kada se traži nova pomoć iz sredstava IPA-e, kako bi se osigurala dodatna vrijednost pomoći EU koja ne treba da zamijeni već da dopuni domaće finansiranje;
- u **budućim sektorskim strategijama primijene tzv. sektorski pristup**, uključujući identifikovanje jasnih reformskih ciljeva, u vezi sa kojima su provedene opsežne interne konsultacije, kao i konsultacije sa spoljnim zainteresovanim stranama, za koje su tačno utvrđeni troškovi i budžet, što uključuje i sistem praćenja i izvještavanja o postignutom učinku koji omogućava procjenu napretka u odnosu na ciljeve;
- počnu sa izradom **tenderske dokumentacije za IPA-u 2017**, budući da je Komisija 30. 11. 2017. godine usvojila program, bez čekanja na zvanični potpis od strane BiH, a u cilju blagovremenog odvijanja programa pomoći;
- izrade **Mapu obuke** u oblasti vladavine prava (poglavlja 23. i 24.) na koordiniran i sveobuhvatan (sektorski) način;
- konsultuju Evropsku komisiju (jedinicu TAIEX) i Delegaciju Evropske unije u vezi sa listom učesnika u TAIEX događajima.